

"AQUA MOUNT" Barlangász Szakosztály 1984. évi JELENTÉSE

TARTALOM:

- Bevezetés	2.
- 1984. évi munkaterv rövid értékelése	3.
- CSOPORTÉLET	
Előadások, beszámolók, kiállítások, oktatások	4.
Kivonat a DVSK elnökségének 1984-es beszámolójából	5-8.
- 1984. évi kül- és belföldi barlangtúrák rövid ism.	9-10.
- 1984-es tavaszi tábor	11.
 <u>FÜGGELÉK</u>	
- Műszaki fejlesztés	12-13.
- 1984. évben megjelenő újságcikkek, publikációk az AQUA MOUNT életéről	14.
- MELLÉKLET	17 oldal

BEVEZETÉS

1983. január 1. óta működő AQUA MOUNT Barlangász csoport igen rövid múltira tekint vissza.

Ennek tudható be, hogy az éves jelentésünk talán nem üti meg azt a szintet mint az MKBT más csoportjai által összeállított jelentések.

Gyakorlatlanságunkat igyekezünk minél előbb javítani.

Legnagyobb gondot az okozza, hogy nem rendelkezünk önálló kutatási területtel, így szakosztályunkra inkább "csak" a barlangi túrázás jellemző.

Mint azt 1984. májusában az MKBT székházában megtartott csoportvezetői ülésen kifejtették, az éves jelentések "nem túra-

összesítő, s élménybeszámoló".

Ennek megfelelően próbáltuk összeállítani az 1984-es jelentést.

Bizunk abban, hogy az előttünk álló évben egy tartalmasabb, kutatási eredményekben bővelkedő jelentést lesz módunkban leadni.

1984. évi munkaterv rövid értékelése

Az 1984-es évben a Bükk hegységben több víznyelőre illetve zombolyra kértünk kutatási engedélyt, melyeket az OKTH Észak-magyarországi Felügyelősége elutasított.

Ezért a tervezett kutatásaink kizárólag a debreceni MHSZ klub kutatási területén végzett segítő jellegű munkálatainkra redukálódott. Jelen pillanatban is kutató tevékenységünket legjobban az határozza meg, hogy 1985-ben kutatási engedélyt kapunk-e?

Ezen kívül a Sály közelében lévő latori kutatóházat kívánjuk felújítani és a környéken lévő barlangokra kutatási engedélyt kérni.

Előadások, beszámolók, kiállítások, oktatások

1984-es évben egy barlangász Clubot hoztunk létre a Bartók Béla Művelődési Házban, mely a dunajvárosi érdeklődőkkel kívánja megismertetni a barlangászatot.

A heti összejöveteleinken filmvetítések, élménybeszámolók, diavetítések mind jobban megismertetik a helyi természetjárókkal a szakosztály életét.

Ha nem is tudunk minden előadást felsorolni, azért a legnagyobb tetszést kiváltó előadásokat megemlítenénk.

1. Szlovákia legszebb barlangjai- filmvetítés
2. Jugoszláviai karszt - előadó Börceök Péter
3. A gerecse hegység barlangjai - előadó Juhász Márton
4. Snyezda barlangtúra - előadó Börceök Péter
5. Első magyar Himalája expedíció - előadó Vörös László

1984. novemberében a helyi Munkás Művelődési Központ Kiállító termében a barlangászatot bemutató kiállítást rendeztünk, melyet az érdeklődők nagy száma miatt /iskolák, intézmények/ a tervezettnél később engedték lebontani.

Az őszi folyamán a Kisgyóni kulcsosházunknál alapfokú sziklászó tanfolyamot szerveztünk a város ODK-sainak.

Az oktatás Csókakőn folyt, s igen jó visszhangot váltott ki.

Éppen ezért a tél folyamán a PIV tornatermében alapfokú kötéltechnikai oktatást tartottunk. A résztvevők száma kb. 30-40 fő körül mozgott hetenként.

3-4 hét alatt szinte mindenki elsajátította a szükséges anyagot, s igen sokan jelezték, hogy be kívánnak kapcsolódni az AQUA MOUNT Szakosztály életébe.

Kivonat a Dunavidéki Vendéglátók Sportkörének Elnökségi beszámolójából

1984. évi elnökségi értékelés az AQUA MOUNT szakosztályról:

Ternészetjárás

Sportkörünk természetjáró szakosztálya 1983-ban január 1-én alakult. Az elmúlt közel két év alatt Pócsi Lajos szakosztályvezető lelkes vezetése alatt a szakosztály munkáját már a szakmai berkekben is kiemelkedőnek értékelik.

Az "AQUAMOUNT" szakosztály dinamizmusa szokatlan a sportkör életében. A barlangászokból és hegymászókból alakult szakosztály teljesen önellátó, emellett a DVSK-nak nettó bevétele 10 %-val gyarapítja pénzügyi fedezetét.

A szakosztály külföldi és belföldi túrákon történő részvételének anyagi feltételeit ipari alpinizmusból teremti meg. Kicsit részletesebben ki kell térnem erre a témakörre, mert az elmúlt időszakban a bázisszervünk részéről nem volt teljesen érthető ennek az új, önfinanszírozó tevékenységnek a jogi, gazdasági és etikai oldala. Az alakulás után az illetékes társszervektől, hatóságoktól és felügyeleti szervektől személyes és írásos állásfoglalások után egyértelműen sikerült tisztázni az ipari alpinizmus mint gazdasági tevékenység sportköröknél történő gyakorlását.

Talán kicsit szokatlan ma még az a gyakorlat, hogy sportköri tagok köteleken lógnak festegetve, vagy tömítést végezve keresik meg a sportolásukhoz szükséges anyagiakat.

Megítélésünk szerint ebben a tevékenységi körben lévők közül mindenki jól jár:

- a munkát végeztető szerv, vagy vállalat
/mert olcsóbban hozza ki a munkát/
- a sportkör is, mert bevételhez jut,
- A sportköri tagok, mert megteremtik ezzel a sportolásuk anyagi alapjait,
- a bázisszerv is, mert esetlegesen csökkenő jóléti alapjait ezzel máshová tudja átcsoportosítani, úgy hogy a sportkör minőségi szakosztályait nem szünteti meg!

- az állam is jól jár, mivel ezt a tevékenységet megadóztatva bevételekhez jut, másrészt a munkaerő kínálati oldalát növelve versenyre készíteti a vállalatokat.

Az AQUAMOUNT szakosztály munkája az eltelt 2 év alatt a következőkből állt:

- meglévő, elhasználódott tornyok bontása, /felülről lefelé, robbantás n élkül/
- ipari létesítmények, daruk, silók állványzat nélküli festése, bontása,
- gyárépületek, templomok szigete, festése, villámvédelme, tetőcsere stb.
- víztornyok festése, állagvédelme,
- lakóházak /8-10 emeletes/ panelszigetelése kötéltechnológiával.

A nagyobb munkáik közül kiemelkedik a budapesti, miskolci, szegedi és székesfehérvári új lakótelepek panelházainak szigetelése, a soproni öntöde tetőzetének tisztítása, a budapesti különböző beton és téglakémények teljes és részleges bontása, valamint a dunajvárosi Építők útján lévő víztorny teljes festés-kápolási munkája.

Sportolóink munkájával mindenütt igen elégedettek voltak, bizonyítják ezt a köszönő levelek, valamint a referencia munkák révén a többi partner felé tett ajánlások.

Több millió forintos bevételük egy olyan jól működő szervezet létrehozását igényelte, amely többé-kevésbé az egész országot behálózza. Külső kapcsolataik több országra kiterjednek, elsősorban azonban CSEHSZLOVÁKIA és ROMÁNIA jöhet szóba.

Fejlődésünk reprezentálja, hogy ma már saját teherautóval, közel 1 milliós raktárkészletű, bérelt raktárral rendelkeznek. A különböző telephelyeken végzett intenzív és emelett maximális szervezettséget, tökéletes biztonságot kívánó alpinista technika megkövetelte, hogy főállású alkalmazottakat is beállítsunk tevékenységük segítségére. 2 alkalmazottuk foglalkozik jelenleg a:

- kül- és belföldi túrák szervezésével,
- vásárlási és raktározási feladatok végzésével,
- üzletkötésekkel /áránajánlat kidolgozása, szerződéstervezet, költségvetés stb./
- menedzselési feladatok,

- program-összeállítás, kapcsolattartás a tagok és munkahelyek között,
- munkavédelmi feladatok,
- ipari alpinista munkák felmérése, helyszíni művezetés, műszaki átadás-átvétel,
- kapcsolattartás a Szakosztv. vezetője-tagjai, szakosztály és DVSK vezetősége, belföldi-külföldi partnerek, egyesületek, megbízók, hatóságok között stb.
- tehergépkocsi menetlevél kiállítás, ellenőrzés, program összeállítása.

A gazdasági beszámoló részben részletesebben kitér az anyagi részre is.

Az "AQUAMOUNT" szakosztály tevékenységével és kapcsolataival jelentős eredményeket könyvelhetett el.

Tagja a MAGYAR TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉGNEK, a MAGYAR KARSZT és BARLANGKUTATÓ TÁRSULATNAK, valamint a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei TERMÉSZETVÉDELMI EGYESÜLETNEK.

A szakosztály tagjai kiemelkedő munkája és érdemi elismeréseként Pócsi Lajost javasolták a Magyar Természetbarát Szövetség választmányába.

A szakosztály munkavégzése után kapott pénzeszközt teljesen sport célra használja fel. Két év alatt létszámuk és pénzbevételekük alapján az ország egyik legjelentősebb csoportjává vált úgy, hogy nevüket már Szovjetuniótól-Csehszlovákián át Olaszországig ismerik szakmai berkekben. A magas szinten űzött természetjárás jellemző mutatója, hogy

1983-ban 57

1984. okt.-ig 38

különböző túrán vettek részt.

Legjelentősebbek:

- 1983-ban SPITZGERGÁK exp. 2 fő,
- 1984-ben az MHSZ Hegymászó Bizottság rendezésében Ausztráliában vettek részt magashegyi táborozásban. A "PANIR" 84. expedíció során 7000 m felett leng a DVSK kék-sárga zászlója.

A "JULIA-Alpok" zombolyaiban jártak hegymászóink.

Külföldi túráik során eljutáltak még a Nyugat Alpokba, Csehszlo-

vákia, Románia és Jugoszlávia hegyei közé.

Hazai túrák közül kiemelkedő volt az évenként április-májusban megrendezett AQUAMOUNT tavaszi tábor, mely egyben a "MÉSZÁROS-LANTOS" emléktúra.

1984-ben a Bükk hegységben hat nemzet, több mint 300 fő részvételével tartott az emléktúra,

Csodálatos volt a magas szervezethez, a környezet, a résztvevők dinamizmusa, a sáttortábor, az önellátás magas foka. Egyedül azt sajnáltam, hogy vállalatunk részéről senki sem vett részt ezen a túrán.

1984. okt. 1-től a Bartók Béla művelődési házban "AQUAMOUNT" Club-ot hoztunk létre, ahol minden csütörtökön filmvetítéseket, előadásokat, élménybeszámolókat tartanak a sportkör tagjai. Az érdeklődés hatalmas, néha állg férnek be a terebbe.

A szakosztály a helyi ODK részére alapfokú sziklamászó tanfolyamot szervezett. Segítik a fiatalok, a közép és általános iskolások nyári táborozását, programokat állítanak össze részükre.

A szakosztály tagjainak létszáma jelenleg 87 fő.

LÉTESÍTMÉNYHELYZET

- az ipari alpinizmusához szükséges anyagok, a természetjáráshoz szerelések, ruhák stb. raktározásához a Bercsényi utcában egy kb. 80 m² raktárat bérlünk az Ing. Kez. Vállalattól.
- Sportkörünk kezelésébe kapta a megyei SPORI-tól a Kisgyóni "un" Kulcsosházat. Felújítása folyamatosan történik.
- Klub foglalkozások céljára egy helyiséget bérlünk a Bartók Béla Kulturotthonban.

Az Elnökségi beszámolót készítette:

Keve A. Miklós
DVSK Elnöke

1984. évi kül- és belföldi barlangtúrák rövid ismertetése

1984. évben történt külföldi túráink, és külhoni kapcsolataink jelentős része baráti kapcsolat, mely idővel egy-egy külföldi barlangász vagy hegymászó ismeretségéből egy-egy Clubra vagy csoportra is kiterjed.

A külföldi túráink nagy részét a szakosztály szervezi, vagy más Sportegyesületek által szervezett túrákhoz betársulunk, fuzionálunk. Az AQUA MOUNT saját maga által szervezett túráit a Tagokkal közösen összeállított túraterve alapján hirdeti meg. Ezen belül a külföldi túrák egy része meghívás útján kerül lebonyolításra. Ennek kompenzálására minden év április végétől május elejéig 10 napos táborozásra és túrára hívjuk meg külföldi barátainkat. Ez az AQUA MOUNT tavaszi tábora, mely a Bükk hegység Bánkút térségében kerül megrendezésre.

1984. évben öt nemzet 270 barlangásza gyűlt össze a koszorúzata meg a "Mészáros-Lantos" emléktúra névadóinak emléktábláját. Ezekon kívül még meglátogatnak bennünket külföldi barlangászok, de ezek nagyrésze baráti jellegű, s közösen túrázva megismerjük egymás munkáinak, kutatásainak eredményeit.

R O G A D Á S

1984. április 27-től május 06-ig.

AQUA MOUNT tavaszi tábor /Mészáros-Lantos emléktúra/

Magyarországot

10 csoport képviselte
30 fő meghívott vendég

Olaszországot

3 csoport /Triest, Terni, Club Alpino/

Lengyelországot

2 csoport /Krakow, Dabrowa, Gornicza/

Csehszlovákiát

6 csoport /Hoznava, Brno, Mikulas, Praha, Zlina, Turnianske Podhradie/

Ausztriát

1 csoport /Wien/

ÖSSZESEN

270 fő gyűlt össze Bánkúton.

1984. évi jelentősebb barlangi túrák:

március 23-25. 3 nap Roznava Sziliciai fennsík barlangtúra 4 fő
AQUAMOUNT rendezésében meghívás útján.

május 25-28. 4 nap Pelsőci fennsík barlangtúra 4 fő
AQUAMOUNT rendezésében.

június 23- július 04. Júlia Alpok barlangtúra 4 fő
A "Hatos", Myetis és az AQUAMOUNT barlangkutató csoportok
közös rendezésében.
Beszámoló az 1984. szept-okt. havi műsorfüzetében.

aug. 24-30. 5 nap Lengyel Tatra barlangi Snezda túra 3 fő
AQUAMOUNT rendezésében NKBT ang. és segítségével.

1984-es AQUAMOUNT tavaszi tábora

Az 1984. április 27. és 1984. május 07. között megrendezett Duna-vidéki Vendéglátók Sportkörének "AQUA MOUNT" Barlangász Szakosztálya nemzetközi találkozózt hívott össze. A rendezésben velünk közösen még részt vett a debreceni MHSZ Könnyűbúvár Klub is. A táborba öt nemzet képviselői gyűltek össze, mintegy 270 fő. Egészen pontos adatot nem tudok, mert a regiszterfüzetben csak 217 fő bejegyzése történt meg, de ennél jóval többen jöttek el. Három Olasz Speleo Club, hat Csehszlovák Club, két Lengyel és egy ausztriai csoport érkezett nagyobb számban. Magyarországot tíz csoport, s mintegy 30 meghívott vendég képviseltette.

A tábor ideje alatt minden nap sőt majd minden éjjel is túrákat szerveztünk a Bükk nevezetesebb barlangjaiban. Összesen mintegy 57 barlangi túrát megzámálhatatlan felszíni túrát, s néhány sziklatúrát iktattunk a programba. A tábor fő eseményeként megkoszorúztuk a Mészáros-Lantos emléktáblát, emlékművet. Barlangásztársaink kutatás közbeni szerencsétlensége 1976. május 03-án történt, s azóta minden évben Mészáros-Lantos emléktáborral /mely a csoportunk tavaszi tábora/ emlékezünk a társakra. Minden este filmvetítés a külföldi csoportok által hozott ismeretterjesztő filmekből. Az esti tábortűzeket sem az időnként szállingózó hó, sem a sűrűn előforduló eső nem tudta megzavarni. Állandó tapasztalatcsere a paprikáskrumpli elkészítésétől a legújabb ereszkedő és biztosítógépek használatáig terjedt. A vidám hangulatot csak egy viszonylag szerencsés kimenetelű baleset zavarta meg.

Úgy érzem, s a köszönő levelek és az időközben érkezett meghívások arra engednek következtetni, hogy mindenki jó emlékekkel tért haza a Bükkből.

P Ü G G E L É K

MŰSZAKI FEJLESZTÉS :

A szakosztály 1984-es évben kutatási engedélyek reményében igen komoly összeget szánt a kutatást és tüzarást egyaránt szolgáló berendezések, eszközök beszerzésére

1984. évi raktárkészlet értéke elérte az 1.085.000,- Ft-ot.

Kivonat a készlet mennyiség nyilvántartó füzetekből:

Iskra útvefűrógép	1 db
Evig "	1 db
Skyl "	1 db
Hegesztőtrafó	1 db
Hosszabbítószinerek	150 fm
Cleo-Mac tip. láncfűrészgép	1 db

WS 201 HONDA szivattyú

4 KW-os KGC agregátor

szerszámos faliszekrény, kéziszerszámok, kisgépek, állnak rendelkezésre a szakosztálynak.

Március hónapban egy UAZ 452-es tip. 0,8 t teherbírású terepjáró kisteherautót vásároltunk, melyet kiegészítéssel mind személyszállításra, mind teherszállításra kiválóan alkalmassá tettünk. Sajnos nem felhőtlen az örömünk, mert a gyakori meghibásodása akadályozta a minél jobb kihasználását.

Ezért a nyár végén teljesen felújítottuk, új motor, váltó és terepváltó beszerelésére került sor.

Sajnos a garancia ideje alatt is többször voltunk kénytelenek nélkülözni különböző meghibásodások miatt.

Jelenleg motor generálózást végeznek a mindössze 3500 km-t megtett "új" motoron.

Tárazáshoz, táborozáshoz nagy mennyiségű segédeszközökkel rendelkezünk.

Igy piezoelektromos gyújtóberendezéssel ellátott karbid fejlámpákkal, vízhatlan overálokkal, Ederlit samut kötelekkel, csehszlovák kötelekkel, különböző típusú karabinerekkel, ereszkedő-, biztosító- és mászógépekkel jól ellátott a szakosztályunk.

Úgy érezzük, hogy műszakileg teljesen felkészülten várjuk azt az időt, amikor önálló kutatási engedéllyel bekapcsolódhatunk a kutató munkába.

1984. évben megjelenő újságcikkek, publikációk az AQUA MOUNT életéről:

Dunaújvárosi Hírlap
1984. június 1.

Kirándulás a föld alá

Dunaújvárosi Hírlap
1984. július 17.

Barlangászok a levegőben

Kisalföld
1984. augusztus 10.

Tetűcsere állványok nélkül
/Kutatásra használják föl a bevételt

Magyar Ifjúság
1984. szeptember 7.

Barlangászok ég és föld között

Népszport
1984. szeptember 15.

Ipari alpinizmus "Tejtszenetben"?

Dunaújvárosi Hírlap
1984. október 23.

A Gerecséről

Mind ezeken kívül a Dunaújvárosi Hírlap folyamatosan számol be a szakosztály munkájáról, legközelebbi terveiről, így oktatásokról, kiállításainkról, előadásainkról, clubösszejöveteleinkről.

MKBT műsorfüzetben AQUAMOUNT életéről

szeptember-október

Zsombolytúrák Jugoszlávia karantvi-
dékein.

Az 1984. évi jelentést összeállította és szerkesztette:

Baracska Sándor
sportinstruktor

Dunaújváros, 1985. február 10.

Pócsi Lajos
Pócsi Lajos
szakosztályvezető

Baracska Sándor
sportinstruktor

M E L L É K L E T

NAGYARORSZÁGI COENOTHYRIS VULGARIS /SCHLOTHEIM/ PALEONTOLÓGIAI CÖNÓZISOK BIOMETRIAI ÉS KVANTITATIV TAXONÓMIAI STATISZTIKUS ÉRTÉKELÉSE

DETRE CSABA ÉS SZENTE ERIKA

Mellékelten közöljük a következő tanulmányt, melynek társszerzője csoportunk egy tagja, Szente Erika.

BEVEZETÉS

A tanulmány bemutatja a magyarországi aniszi képződményekből származó 14 lelőhely *Coenothyris vulgaris* /Schlotheim/ példányainak alapvető morfológiai adatait, a lelőhelyekről származó fauna kvantitatív taxonómiai kiértékelését, s ezekből ontogenetikai, valamint specifikációs következtetéseket von le. Végezetül felhívja a figyelmet a középsőtriász Tethys egész területén élt *Terebratulida*-faj általános fajrevíziójának jelentőségére.

A *Coenothyris vulgaris* /Schlotheim/ *Terebratulida* faj a középsőtriász Tethys egész területén élt, legnyugatibb előfordulási terület az Ibériai félszigeten, legkeletibb pedig Új Kaledónia s Új Zealánd szigetén található. Ismert előfordulási területein többnyire igen nagy példányszámban található.

A magyarországi aniszi képződmények *Brachiopoda* faunájának reambulációja során az elmúlt másfél évtizedben nagyszemélyiségű *Coenothyris vulgaris* /továbbiakban: Cv/ példányt gyűjtöttünk, a teljes *Brachiopoda* fauna, s az akcessórikus faunaelemek feldolgozásával, s a fauna kvantitatív taxonómiai kiértékelésével. A 14 magyarországi lelőhelyről származó fenti adatok lehetővé

teszik az óvatos onto-, phylogenetikai, morfogenetikai, paleoökológiai, specifikációs interpretációt.

Az alábbiakban bemutatandó magyarországi adatokon túl, időközben felvázoltuk egy nemzetközi kutatási program körvonalait is. A programban való érdekeltséget eddig amerikai, nyugat-német, csehszlovák, szovjet, kínai szakemberek jelezték.

A továbbiakban felduzzadó adata mennyiség feldolgozására megkezdtük a számítógépes methodológia kidolgozását. E téren külön ki kell emelnünk L. Szentés Izabella kolléganőnk érdemeit.

A vizsgált anyag

A lelőhelyek megkutatottsága jelentős mértékben különbözik. Számos lelőhelyen több gyűjtő is megfordult, s így nem csak saját gyűjtéseinkre támaszkodtunk. Egyes régebbi "klasszikus" lelőhelyekről származó igen jómegtartású példányok vizsgálatára is sor került. A régebbi lelőhelyek vizsgálatával kapcsolatban fennáll a lelőhely azonosítás bizonytalansága, valamint az egyazon cönózishoz tartozás vitathatósága. Ezért a régebbi gyűjtemények közül csak azokat használtuk fel, ahol az az együvértartozás nagy valószínűséggel állítható, s a régi gyűjtések felületes lelőhelymegjelölése ellenére, a megnevezés nem vonatkozhat más lelőhelyre is. Ilyen helymegjelölések, ahol régebbi és saját gyűjtéseket egyaránt fel tudtunk használni, a Villányi hegységben: a "Zubánys-bánya", "Szavai kőfejtő", a Mecsek hegységben: "Rákosi völgy", a Balatonfelvidéken: "Felsőóra, Forráshegy", az Aggteleki hegységben: "Jósvafő, Vörös tó". Különleges eset a Villányi hegységben a Vokáry mellett HOFFMANN Károly 1865-ös gyűjtéseinél "Pusztatrinitás" által jelzett lelőhely. Ez valaha egy kis kőfejtő volt, amelyet azóta az erdő benőtt, s befedett erdei humusszal. Körvonalai azonban jól kivehetők, s a brachio-podás mészkő néhány kisebb bürce még hozzáférhető.

Azokat a lelőhelyeket, amelyeket nem reambuláltunk, meglehetősen régebbi gyűjtésekből gyűnyörű Cv-anyagot tartalmaz, ebben a kiértékelésben nem vettünk figyelembe. Ez elsősorban a Balatonfelvidék számos - bár pontosan nehezen, vagy egyáltalán nem azonosítható - lelőhelyét érinti. Ugyancsak nem veszünk e helyen figyelembe számos olyan lelőhelyet, ahonnan csak néhány Cv-példány került elő.

A reambulációk során gyűjtött, s meghatározható mintegy 10000 Cv-példánynak, a kisebb-nagyobb sérülések következtében, nem egészen egyötöde volt csak morfológiailag értékelhető.

Az egyes lelőhelyekről vizsgált példányok száma nagymértékben változó.

A Cv-k morfológiái statisztikus értékeléseit L. Szentes Izabella, az egyes lelőhelyek kvantitatív taxonómiai kiértékeléseit Szente Erika végezték el. Az értékelések az 1983. június 1-i adathalmason alapulnak. Ez alól kivételt képez a felsőörsi Forráshegy /12. lelőhely/ kvantitatív taxonómiai összetétele, amelyek még az 1979-es ismereteket tükrözik. Ugyanis a forráshegyi szelvény 1979-es, mint pelsői extratípus, feltárása óta számos gyűjtés történt, amelyek az összetételt minduntalan megváltoztatták, s ezért jobbnak láttuk még a feltárás előtti adatokat közzéadni. Ezzel szemben az azóta gyűjtött Cv-k morfológiái értékelése megtörtént.

Az 1983. június 1-i adatlezárás óta az újabb gyűjtések, és mérések folyamatosan történnek.

A paleontológiai cönózis fogalmáról

A "biocönózis" az élőlény /csoport/ és oikosza /Detre Cs. 1982. a, b/, mint kölcsönhatásaiból létrejött struktúra jön létre. Míg az oikosz kauzális fogalom, a "cönózis" fenomenológikus. A különféle cönózisokat koherencia-fokok szerint célszerű elkülöníteni.

A legkoherensebb cönózis, a "populáció", melyet JÚHÁSZ-NAGY P.-VIDA G. /1978. p.338./ így definiált: "a genetikailag kompatibilis egyedek halmaza".

A leglazább cönózis viszonyt a paleontológiai cönózis, ami többnyire kinyomozhatóan vagy kinyomozhatatlanul összehalmozott allochton halmaz, /tafo-thanatocönózis/, amelyre még rájátszanak különféle litogenetikai tényezők is. Utóbbiakat a paleontológia többnyire figyelmen kívül kényyszerül hagyni. A paleontológiai cönózis fogalma többnyire nem felelhet meg a szigorú biológiai determinációs követelményeknek. Tehát a paleontológiai cönózisból kellőfokú autochtonia esetén következtetni lehet egy koevolutív biocönózisra, az un. "paleobiocönózisra". A "paleobiocönózis" csak elvétve, kivételes esetben, tökéletesen bizonyítható autochtonia esetén áll előttünk, többnyire fosszilis zátonyoknál. Tehát, míg a "paleobiocönózis" az értékelő ismereti diszciplínára utaló gnoszeológiai, magában hordva a fohomén elkülönítésének és osztályozásának szubjektivitását.

A "paleontológiai cönóziat" itt egészen tág kategóriaként használjuk. Értjük alatta egy rétegből, v. vagy kisebb rétegcsoportból származó valamennyi taxont. A bizonytalanul definiálható autochtonia- allochtonia, vagy a kondenzáció problematikáját itt nem vehetjük számításba.

A Cv-okat tartalmazó brachiopodás képződmények többnyire csak néhány méter vastagságúak, s legtöbb esetben nagyon rossz rétegzettek. Ezért az egy rétegcsoportban, vagy általában lelőhelyen belüli réteg szerinti faunaváltozások nyomonkövetése értelmetlen, illetve lehetetlen. Ez alól kivételt képezett még a 70-es évek elején a siklósi Zuhánya-bánya lelőhelye, amely az anisusi brachi-

opodás képződmények legvastagabb /15-20 m/ összetételét tárta fel, közben azonban éppen ezt a szukcesszive vizsgált /DETRE Cs. Dokt. ért. 1971.b/ rétegsort, a diszitókként fejtett "siklósi márvány" brachiopodás rétegeit, letermelték. /Az egykori bányászalványát, és képét vide: NAGY E. - NAGY I. 1975./.

Morfometriai adatok

A vizsgálatok a Cv példányok hosszúság /H/, szélesség /SZ/, és vastagság /V/ tizedmilliméterekben megadott paraméterein alapulnak.

A legnagyobb szórást a /V/ értékek mutatják. Ennek elsősorban nem biológiai magyarázata van. Ugyanis megfigyelhető volt, hogy az egyes példányok hossz tengelye, a ritkán található jól rétegzett bezárókőzetek esetében a réteglappal párhuzamos. Ezért a rétegyomás elsősorban a vastagsági paramétereket befolyásolja. Az erősen márgás képződményekben, mint amilyen a Mecsek hegységben Misina környékén, a Balatonfelvidéken a felsőörsi Forrás-hegy szelvényében gyakran található egészen összelapított, "kivasalt" példányok is.

Belső - morfológiai viszonyok:

A vizsgált magyarországi lelőhelyeken a Villányi hegység szavai, valamint az Aggteleki hegységi Jósvafő-Vöröstő-i lelőhelyek kivételével a császolatok tanúsága szerint a karvázak nem maradtak meg. Teljes karváz is csak a Szaváról előkerült két példányon maradt meg /vide DETRE Cs. 1971.b/. A jósvafői példányok karvázmaradványai erősen hiányosak, csak a proximális részek maradtak meg. A karvázak elpusztulásának oka, hogy a példányok nagy többségét durva kalcit tölti ki.

A magyarországi Cv-lelőhelyek földrajzi és földtani helyzete.

Magyarországon a Cv-oknak három főbb elterjedési területét különböztetjük meg:

1. Villányi és Mecsek hegység:

Itt Ca bezáró kőzet mészkő, mészmárga, márga. E képződmények a Mecsekben erősen bitumenesek. Ezek a lelőhelyek példányszámában a leggazdagabbak. Gyakori jelenség, hogy a példányok tömegesen egymásbanyomódnak, a bitka akcasszórikus fajokkal együtt valószínűs "Brachiopoda-breccsát" alkotva. A példányok a márgából kipreparálódnak, s így könnyen gyűjthetők.

2. Balatonfelvidék:

Itt egyetlen lelőhely vizsgálatára került eddig sor, a felső-őrsi Forráshegy szelvényére, amely egyben a pelsői emelet sztratotípusa is. /DETRE Cs. 1974. 1976./. Itt a Cv-k alsó-anisusi /pelsői-sensu DETRE Cs. 1976./ márgából kerültek elő.

3. Aggteleki hegység:

Itt két lelőhely Cv-anyagának vizsgálatára került sor. Elsősorban a Vörös-tói igen gazdag lelőhelyről, valamint a 70-es évek végén felfedezett Szelcepuszta-i lelőhelyről. Mindkét lelőhelyen a bezáró kőzet mészkő, helyenként meszes márga.

Ontogenetikai következtetések:

Az eddigi morfometriai adatok azt tanúsítják, hogy a morfogenesis - értve alatt a hús növekedési folyamatát - során, a példányok H/SZ aránya növekedik, míg a H/V arány értéke csökken, azaz hosszirányban megnyúlnak, ugyanakkor "kövérebbek" lesznek. Ez a Terebratulidáknál általános jelenség. Az adult példányok anterior kommissurája enyhén uniplikálttá válik, kb. 25 mm hosszúság felett, amennyiben nem kifejezetten "infantilis" példányról van szó. Az uniplicata típusnál a faj nem ér el bonyolultabb anterior kommissura morfotípust. Tehát külső morfológiailag primitív alaknak tekinthető.

Phylogenetikai következtetések:

Phylogenetikai következtetéseket csak a társulások előzetes chronológiai elhelyezésével, vagy legalábbis egy chronológiai modell általános elfogadásával engedhetünk meg magunknak.

A magyarországi különféle anisusi paleontológiai cönozisok chronológiai elhelyezésére egy korábbi, a magyarországi és alpi anisusi képződményekre adekvát modell /DETRE Cs. 1976./ alapján történt. Ez a beosztás lényegében a Grossreiflingi anisusi sztratotípus hármastagoltságát /vide: ASSERETO, R. 1971. SUMMESBERGER, H.-WAGNER, L. 1972. MAPPE, H. 1971./ vette át. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a legutóbbi időkben javasolt, elsősorban az alsóanisusit az É-Amerikai, s ázsiai kifejlődések alapján megváltoztató elemeket beosztások, az alapi, és hozzá közvetlenül csatlakozó területre teljességgel inádekváltak. Ugyanakkor az "anisusi" /Enus folyó latin neve/ priopitását is kétségesse teszik. A klasszikus modellhez való ragaszkodás, ez esetben olyan konzervativizmus, amely az egyetlen progresszív utat jelenti, és az egyetlen lehetséges munkahipotézist nyújtja.

Magyarországon a Cv-társulások nagy többsége a felsőanisusi /Kapelle bei Salzbrücke-i/ elemeléhez tartozik. /Aggteleki hegység, Heggek hegységi előfordulások nagy része./ Bizonytalan, hogy a Villányi hegységi, s egyes Mecsek hegységi előfordulások ide, vagy az alatta levő kiefengrabeni elemeléhez tartoznak-e. A magyarországi anisusi brachiopodás szelvények közül a misinairól bizonyosan állítjuk, hogy mind a két elemelen is áthúzódik, hiszen a kiefengrabeni elemlet indexfossziliáját is tartalmazza. /vide DETRE Cs. 1973./

A Balatonfelvidéken az eddig vizsgált egyetlen társulás a felső-örsi /12/, viszont éppen az alsóanisusi pelai elemlet sztratotípusából való.

A vizsgálatokat 1982. végén kiegészítettük a württembergi Obere Muschelkalk /ladini-ból/ szerzett adatokkal, amelyek igen precíz dokumentált társulásból valók, s a Tübingeni Egyetem Ősálánytani gyűjteménye őrzi /REIF, 1969/. Moha a lelőhely kvantitatív taxonösszetételéről nem szerezhettünk képet, mivel a gyűjtemény reprezentatív célzatu. Viszont így csupa szép. mérhető példányt tartalmaz.

Az egyes hegységeken belüli társulások chronológiai sorrendbe állítása többnyire bizonytalan, mivel egy hegységen belül nincsenek hosszú, szukcesszív rétegsoraink, Mindenesetre a hegységeken belüli heterochroniára utal a különböző lelőhelyek Cv-paramétereinek kissé eltérő átlagértékei. Azonban a különbségekről nem dönthetők el, hogy isochron fáciesek vagy chronológiai szukcesszió.

As eddigi vizsgálatok eklatáns bizonyítéka annak, hogy a phylagenesis alapja az ontogenezis. Tehát a phylagenetikai sor, a sor végén levő adult egyedeket, s juvenilis egyedeket egyaránt tartalmazó cönózis ontogenetikus sorozatával közöl megegyezik.

Kövessük végig chronológiai sorrendben a magyarországi Cv-paleontológiai cönózisok phylagenetikai jellegzetességeit:

Pelsői alemelet:

Az eddig ismert legrégebbi magyarországi cönózis, a felsőőrsi Forráshegy /12. lelőhely/ brachiopodás márga, mészkőregegeiből származó Cv-ok. Ezek infantilis, kicsiny kerek, lapos alakok. Emellett a Cv viszonylag elenyésző része a faunának, szemben a többi, fiatalabb, Cv-domináns, vagy legalábbis Cv-abundáns faunával.

Tiefengraben-i elemélet:

A Villányi és Mecsek hegységi, korábban /BÖCKH J. 1876, VADÁSZ E. 1935/ "reccaroi"-nak nevezett brachiopodás képződmények mélyebb részei, feltehetőleg a szavai /4/ lelőhely, valamint a Mecsek hegységben a Misina-környéki /5,6/ lelőhelyek részben ehhez az elemelethez tartoznak. Az innen előkerült példányok a felsőorsiekéhez képest nagyobb termetűek, a későbbi ontogenetikai stádiumokra jellemző megnyultabb, ovális körvonalu kommisszurával, és "kövérebb" formával. A nagyobb példányokon már elvértve megjelenik az uniplicata anteriorkommisszura, mint phylogenetikailag későbbi adult sajátosság. Az ide tartozó Brachiopoda-társulások Cv-dominanciája a magyarországi lelőhelyek között a legnagyobb. Ugyanakkor az átlagséretek is ugyan itt a legnagyobbak. Ez alátámasztani látszik AGER D. /1965/ "szőlárd hitét", miszerint a nagy méret a Brachiopodák között mindig a kedvező életkörülményekre utal.

Kapelle bei Salzbrunn-ke-i elemélet:

A magyarországi előfordulások közül teljes bizonyossággal az Aggteleki hegységi társulások sorolhatók ide /13,14 lelőhely/. Meglehet, átlagos termetük lényegesen kisebb, mint a Dél-dunántúli példányok, mégis itt található a legnagyobb példányok, de ugyanakkor a legapróbbak is. A nagy példányok uniplikáltsága a legkifejezettebb. Ezért ezeket tekintjük a legmagasabb phylogenetikai stádiumot elért alakoknak. Ugy tűnik, hogy ezen cönózisok morfogenetikai képe a legdinamikusabb, a legkülönbözőbb ontogenetikai stádiumban levő egyedek kerültek bele egyazon thánatocönózisba. Mivel a Cv arányezám itt meglehetősen alacsony, feltételezhetjük, hogy a faj egyedei itt igen erős extraspacifikus konkurrenciának, "struggle"-nak voltak kitéve. Tehát a dezadaptáció, a polucikéma /DETRE CS. 1962. a/ itt a legerőteljesebb, s éppen ez kényszerítette ki a magasabb ontophylogenetikai szintre lépést.

Ladini emelet:

1982. decemberében sikerült méréseket végeznünk a Tübingeni Egyetem Óalénytani Intézetének gyűjteményében egy nagyszerűen dokumentált /REIF W.-E. 1969/ Württembergi Felső-Muschelkalk "Obere Terebratelkalk" Jagstalból származó anyagon.

Az itteni példányok átlagmérete bárnel y magyarországi lelőhely átlagméretéhez képest hatalmas termetűek, s többségük uniplikált. /N:141, H: 25,87 mm, Sz: 22,20 mm, V: 13,77 mm, Vö.: 4/. Ez a magyarországi anisusi társulásoknál mintegy 5-7 millió évvel fiatalabb társulás, tehát a morfológiailag ismert legkifejlettebb alakok. Ugyanez a társulás viszont tartalmazza a magyarországi anisusi képződményekből ismert ontogenetikai stádiumokat is. Tehát az ontogenezis ezeken a példányokon sokrétűbb, mint bárnel y magyarországi cönózis esetében tapasztalható volt. Összevetve a württembergi példányokat a faj ikonotypusaival /SCHLOTHEIM, 1820, Taf. XXXVII., Fig. 5-8/, amelyek a "Thüringische Flötzkalkstein"-ből valók /ladini/, a hasonlóság szembetűnő. Megemlíthetjük még, hogy a germán példányokkal ugyancsak nagyon hasonló példányokkal találkoztunk a Dinaridák számos lelőhelyén is.

Biogeográfiai és specifikációs konklúziók:

A jelenlegi morfológiai és morfológiailag vizsgálatok szintjén az alábbi óvatos konklúziókat vonhatjuk le:

A Cv-faj eddigi ismereteink szerint legrégebb biotópja Magyarországon, a Balatonfelvidék alsóanisusi tengerében volt. Ugyanis az a jelenség, amely a felsőrsi társulásban megfigyelhető, hogy ~~é.i.~~ a példányok laposak és kerekék, ősi, azaz kezdeti ontogenezis stádiumra utaló bélyeg, amely a többi, fiatalabb lelőhelyen a juvenilis példányokat jellemzi. /v.ö. még: BÉRE CS. 1971. a/.

A középső és felsőaniuszi időintervallumban morfogenetikailag előbbrejutva, tovább vándorolt az általában a Dinaridákkal kapcsolatba hozott /NAGY R. 1968/ Mecsek-Villányi hegységi, majd később az erősen germán jellegzetességekkel tarkított Aggteleki hegységi társulásokba.

A faj északra vándorolva a ledini alemeletben /Obere Muschelkalk/ özönlötte el a germán triászt, ekkor már viszony az alpi, és csatlakozó régiókból, mint Magyarországból is hiányzik. A Dinaridákbeli előfordulások chronológiai helyzetét illetően a középsőtriáson belüli finosabb rengetet illetően nincsenek biztos adataink. ENTCHEVA, M. /1972. p. 37/ a faj bulgáriai előfordulását kizárólagosan az anisusira szorítja le. A kaukázusi, és a témérdek ázsiai, valamint az óceániai előfordulások chronológiai besorolása a középsőtriáson belül bizonytalan. Az bizonyosnak tűnik, hogy a faj az egész Tethys-ön belül csak a középső triásban élt.

A Cv-faj a Neobrachiopodák /vide: DETRE CS. 1970./ egyik legérdekesebb faja. A Brachiopodák alsőtriász "sötét időszak" után az anisusi emelet idején a Perm-végi pusztulást átvészelő kevésbé specializált lappangó alakok gyors radiációs adaptációval özönlük el a különféle self-régiókat. a Cv-faj radiációja ezek közül is páratlan mértékű. Ez a faj, amennyiben az előzőekben vázolt phylogenetikai sor helyes, kivételes evolúciódinamizmussal rendelkezett. Hasonló nagy areájú, viszonylag szűk echronointervallumon belül hasonló dominanciájú Brachiopoda-fajt a triász időszakon belül nem ismerünk, s kétséges az is, hogy létezett-e valaha ilyen evolúciós tulajdonságokkal rendelkező Brachiopoda faj. Az ilyen evolúciódinamizmust a nagyfokú specializálatlanság, "polioikéma" hozza létre. /vide: DETRE CS. 1982. a/.

Az eddig morfometriailag vizsgált cönózis elenyésző töredékei a faj hatalmas areájának. Publikált morfometriai adatokkal az irodalomban egyedül SPECIALE /1967/-nél találkozunk. Ha majd a vizsgálatokba sikerül majd a többi óriási előfordulási területet is bevonni, és már a mai szórványos ismereteink is sugallják, hogy az

onto-phylogenetikus sor tovább bővül, és főleg bonyolódik számos ökotípus felfedezésével. Ez viszont felkelti azt a gyanút, hogy ez a heteromorf alakkör, amelyet az eddigi szerzők mind Cv-nak jelöltek, csakugyan egyetlen fajhoz tartozik-e vagy számos egyébhez, feltéhetőleg újakhoz. Ezt viszont csak a Brachipoda-taxonomiában ma már döntő, sőt elmulasztott fontosságú belsőmorfológia ismeretében dönthetjük el. Sajnos erről a Cv esetében csak minimális és szórványos adatokkal rendelkezünk. Azonban feltétlenül óvatosságra int a belső morfológia alapján megindult taxonómiai diverzifikációs robbanás is /vide: GRANT, R.S. 1980./.

A hatalmas areáju faj általános revíziója során lehetőség nyílik az adaptáció és dezadaptáció helyzetek /DENTRE OS. 1982. a, b/ kikutatására, illetve ezek evolúciódinamikai igazolására. Ezzel kapcsolatban első ízben egy fosszilis faj esetében a WRIGHT - /1977/féle "adaptációs domborzat" megszerkesztésére, ezenkívül az adaptációs viszonyok ökológiai magyarázatára. Ezen ismeretek jelentősen előrelendítendők a mai tengerekben már jelentéktelenül megszűnt, de a phanerosóikus nagy részében virágzó állattörzs biológiájának rekonstrukcióját.

Eddigi vizsgálataink ezen az uton az első lépést jelenthetik,

IDÉZETT IRODALOM:

- AGER, D.V. 1965.: The adaptation of Mesozoic Brachiopods to different environments. - *Palaeogeogr., Palaeoclimat., Palaeoecol.*, vol.1., no.2., pp 143-172.
- ASSERETO, R. 1971.: Die Binodosus Zone. Ein Jahrhundert wissenschaftlicher Gegensätze. - *Sitzungsber. Österr. Akad. Wiss. Abt. I., Bd. 179, H. 1-4*, pp 27-53, Wien.
- BÖCKH J. 1876.: Pécs városa környékének földtani és vízi viszonyai. *É Földt. Int. Évk. 4*, pp 129-287, Budapest.
- DETRE CS. 1970.: A Brachiopodák elterjedése a triász időszakban. - *Óslánytani Viták /Discussiones palaeontologicae/*, 15, pp 47-67, Budapest.
- DETRE CS. 1971.: a: Az alsókréta *Sellityris sella* /J. de C. SOWERBY/ Terbratulida-faj teknőérintkezési vonalának fejlődése az egyedfejlődés folyamán. - *Földt. Int. Évi Jel. 1968-ról*, pp 353-378, Budapest.
- DETRE CS. 1971.: b: A Villányi hg.i triász makrofauna újra vizsgálata. - *Doktori értekezés. ELTE TTK, Budapest*, 192 pp.
- DETRE CS. 1973.: A mecseki triász legjobb megtartású és első rétegtanilag értékelhető Ammonoidei lelete. - *Földt. Int. Évi Jel. 1971-ről*, pp 277-282. Budapest.
- DETRE CS. 1974.: Mit nevezünk pelsőfinak? - *Földt. Közl. 104.* pp 336-340, Budapest.

- DETRE CS. 1976.: A középsőtriász anisusi emelet határai és tagolásai lehetőségei az alpi és magyarországi kifejlődési területeken. - Földt. Int. Évi Jel. 1974-ről, pp 343-364, Budapest.
- DETRE CS. 1982.: a: On the dynamics of evolution. In: V.J.A. NOVÁK, J. MIKOVSKY /eds./ 1982: Evolution and Environment. Praha. CSAV.
- DETRE CS. 1982.: b: Adaptáció - dezadaptáció - readaptáció. - Földt. Int. Évi Jel. 1980-ról, pp 565-568.
- ENTCHEVA, M. 1972.: Foszilite na B'lgarija. II. Triász. - Izd. B'lg. Akad. Naukite. Szófia.
- GRANT, R.E. 1980.: The Human Face of the Brachiopoda. - Journal of Paleont., v.54, no.3 pp 489-507.
- JUHÁSZ NAGY P.-VIDA G. 1978.: A szupraindividuális organizáció. In: CSABA GY. /szerk./ 1978: A biológiai szabályozás. - Medicina, Budapest.
- NAGY E. 1968.: A Mecsek hegység triász képződményei. - Földt. Int. Évk. 51., 1., pp 1-198.
- REIF, W-E. 1969.: Bonebeds an der Muschelkalk-Keuper Grenze in Ostwürttemberg. - Diplom-Arbeit an der mathematisch-naturwissenschaftlichen Fakultät der Eberhard-Karls-Universität Tübingen. - Bibliothek Inst. Geol. u. Paläont. Univ. Tübingen, 123 pp.
- SCHLOTHEIM, E.F. von 1820.: Die Petrefactenkunde auf ihrem jetzigen Standpunkte. - Gotha.
- SPECIALE, A. 1967.: Il Trias in Lombardia. /Studi geol. e paleont./ XXI. Fossili del Trias medio delle valli Troschia e Sabbia. - Riv. Ital. Paleont., vol. 73, no. 4, pp 1055-1140.

- SUMMESBERGER, H.-WAGNER, L. 1972.: Der Stratotypus des Anis. -
Ann. Nat. Hist. Mus. Wien, 76, pp 515-538.
- VADÁSZ B. 1935.: A Mecsek hegység. - Magy. Tájak Földt. Leir.
I. pp 1-169, Budapest.
- WRIGHT, S. 1977.: Evolution and the Genetics of Populations.
vol. 3.: Experimental results and evolutionary
deductions. - Univ. of Chicago Press. Chicago.
London.
- ZAPPE, H. 1971.: Die Stratotypen des Anis, Tüval und Nor und
ihre Bedeutung für die Biostratigraphie und
Biostratonomie der alpinen Trias. - Ann.
Inst. Geol. Pub l. Hung. 54, 2, pp 579-590,
Budapest.

Összefoglalás /angol/

A *Coenothyris vulgaris* /SCHLOTHEIM/ Brachiopoda-faj a középsőtriász Tethys egész területén elterjedt, lelőhelyein többnyire mint domináns Brachiopoda fordul elő.

Magyarországon elterjedése az anisusi emeletre korlátozódik. 14 magyarországi lelőhelyről előkerült közel 10.000 példányát vettük vizsgálat alá. Ebből morfológiailag /hosszúság, szélesség, vastagság/ mintegy 1800 példány volt értékelhető. /lásd: 4./. Az egyes lelőhelyek /"paleontológiai cönózisok"/ kvantitatív taxonómia összetételét összevetve a morfológiai adatokkal az alábbi ontogenetikai és phylogenetikai, specifikációs konklúziókat vontuk le: Ontogenezis: A kezdeti stádiumokban a faj H/SZ arány a közel megegyezik, a vastagság értéke kicsiny, így az alak lapos és kerek. Később a hosszúság /szélesség arányérték nő, a hosszúság/ vastagság csökken. Tehát az alak megnyúlik, és "kövérebb" lesz. Az anterior kommisszúra rectimarginate, a nagyobb 25 mm hosszúság körüli példányokban megjelenik az uniplicate anterior kommisszúra.

Phylogenesis: A legidősebb vizsgált paleontológiai cönózis, a Balatonfelvidéken, a felsőőrsi Forráshegy lelőhelyén van. /12 lelőhely/. Ez az alsóanisusi alsó almelet sztratotipusa. /vide: DETRE CS. 1974, 1976/. Az innen előkerült példányok "infantilis", kerek, lapos, kicsiny alakok. Feltételezzük, hogy itt lehet a faj egyik legelső előfordulása, s meglehetősen, hogy hatalmas adaptív radiációja, innen indult ki. A faj az alsóanisusiban még nem volt domináns.

A középsőanisusi /Tiefengabeni almelet/ és felsőanisusi /Kapelle bei Salzbrücke almelet/ főleg Dél-dunántúli cönózisokban a faj abundanciája óriási mértékben megnő, s többnyire abszolút mértékben dominánsá válik. Átlagos méretük itt a legnagyobb, s itt észlelhetők a nagyobb példányok uniplicate anterior kommisszúrái.

Az általunk vizsgált württembergi /Jagatal, REIF, W-E, 1969. gyűjteménye, Tübingeni Egyetem paleontológiai múzeuma/ ladini /Obere Muschelkalk/ példányok a magyarországi példányoknál jóval nagyobbak, s nagyon gyakori az uniplikáció. Ilyen a faj ikonotipusa is, amely a Thüringische Flötzkalksteinből /Obere Muschelkalk/ származik. /lásd: SCHLOTHEIM 1820. Taf. XXXVII., Fig. 5-8./ . Feltételezhetjük, hogy a germán Obere Muschelkalk /ladini/ alakok ugyanennek a fajnak, vagy legalábbis phylogenetikai ágak egy fejlettebb, specializáltabb típusa.

Az irodalomban a biometriai adatok, s a belső morfológiára utaló adatok nagyon csekélyek, nincs semmilyen támpontunk az area egyéb részein való összehasonlításához.

A *Coenothyris vulgaris* faj gyors és nagy területekre kiterjedő adaptív radiációja folytán hatalmas evolúciódinamizmussal rendelkezett, amely páratlan a Brachiopodák fejlődéstörténetében.

A későbbiekben, a kialakulóban lévő nemzetközi együttműködéssel e hatalmas areájú faj általános revíziója során lehetőség nyílik annak az eldöntésére, hogy a *C. vulgaris* néven leírt alakok csakugyan egyetlen fajhoz tartoznak, vagy több fajhoz sorolhatók. Ugyancsak lehetőség nyílik az adaptációs és dezadaptációs helyzetek /DEETE Cs. 1982. a, b/ kimutatására, illetve evolúciódinamikai igazolására. Ezzel kapcsolatban pedig első ízben egy fosszilis faj WRIGHT /1977/-féle "adaptációs domborzatának" megszerkesztésére.